

Джонн Донн (1572–1631) «Священні сонети»

Зміст

Про збірку Дж.Донна «Священні сонети»	1
Аналіз 19-й сонету «Щоб мучить мене...»	2
Із «Священних сонетів»	3
6 Останній вихід мій	3
10 О смерте, що всесильна	3
17 З тих пір, як та, яку я так любив	3
Мету я втратив	4
Розлука без туги	4
Джерела	4

Про збірку Дж.Донна «Священні сонети»

Збірка «Священні сонети» - 19 сонетів, 16 із котрих написані 1609—1611 рр., а останні три — після 1617 р.

Жанрова специфіка. Синтез “світських” і “релігійних” жанрів. Через синтез релігійного жанру – молитви і світського жанру – сонету, Джон Донн утворює власний жанр священних сонетів, або релігійних роздумів (медитацій)

Теми — віра в Бога, любов до нього, усвідомлення людиною неминучості смерті, подолання страху смерті та шлях до безсмертя, гріх і спокута. Поет оспівує любов до Бога, розмірковує про значення божественного в людському житті.

Мета: засобами мистецтва наблизити Бога до земного життя, внести високий, божественний початок у реальний світ.

Ліричний герой. Ліричний герой постійно звертається до Бога, шукає в ньому сили для морального відродження. Його співрозмовник – Бог і до Нього він адресує свої роздуми щодо категорій Життя і Смерті, Вічного і Тлінного. Ліричний герой є і слугою, і вівцею Божою, але й водночас Образом Божим, храмом Святого Духу. Ліричний герой йде нелегким шляхом до Бога, веде з ним складний діалог про світ і про себе: Бог є вічним, тому чому ж людина, створена за образом Божим є смертною? Чому Бог є безгріховним, а людина почасти ниця і грішна?

Особливості

- Сонетам властива пристрасність і напруга почуття.
- Вірші між собою пов’язані “дихотомічним концептом – життя-смерть”
- Основним протиріччям цього циклу – є Життя і Смерть, ницість і вищість, духовність і бездуховність.
- У «Священних сонетах» поет використав досвід *релігійної медитації*. Для того, хто це практикував, необхідно було відтворити у своїй уяві якусь сцену з Нового Заповіту, помістити себе поміж дійових осіб, а потім проаналізувати свої переживання й винести моральний урок. Іноді Донн у «Священних сонетах» використовує таку саму схему.

Висновок. Дж. Донн — поет дуже складний, часом загадковий. Його вірші зовсім не вкладаються в межі усталених визначень і ніби піддражнюють читача своєю багатозначністю, несподіваними контрастами, поєднанням тверезо-аналітичних тверджень зі сплесками пристрасності, постійними пошуками й незадоволенням собою. Вони були призначені для обраного кола. Для поезій характерні дуже особиста інтонація, безліч натяків. Для Донна час вийшов із колії і замість гармонії прийшов хаос, що супроводжує зміну епох історії.

Джон Донн, як представник бароко, відкрив у людині небачені досі глибини духу, нездоланні протиріччя, висвітлив трагізм існування особистості у світі і драматизм її внутрішнього життя. За словами англійського дослідника Р. Брука, Джон Донн “був одним з англійських поетів, що

оспівував любов і не боявся зізнатися в тому, що він складається з тіла, розуму і душі; він ретельно описував усі кровопролитні битви, тривоги, угоди, поразки і перемоги цієї тристоронньої війни. Творчість Донна відображає різні прояви людської натури, складність духовного буття особистості, що дало підстави визнати його главою літературної школи метафізиків”.

Аналіз 19-й сонету «Щоб мучить мене...»

Щоб мучить мене, крайнощі у всім Зійшлися; я – клубок із протиріч; В душі моїй зустрілись день і ніч; Веселий щойно – враз стаю сумним, Впадаю в гріх й розкаююсь у нім, Любов кляню й хвалу їй шлю навістріч; Вогонь я й лід, жену й тікаю пріч; Німи в мольбі, великий у малім.	Я зневажав ще вчора небеса – Молюсь сьогодні й Богові лещу, А завтра вже від страху затремчу – Й набожність потім знов моя згаса. Коли тремтів від страху я – ті дні Спасіння, може, принесуть мені. Переклад Віктора Марача
--	--

1. Рід. Лірика

2. Жанр. Сонет

3. Вид. Філософська лірика

4. Тема: духовні протиріччя людини; твір розповідає, який нелегкий шлях особистості до самопізнання, до Бога та вічних цінностей.

5. Композиція. Головний композиційний прийом – антитеза

6. Символи: ніч - темрява, день - свято, вогонь, лід – життя і смерть.

7. Настрій: песимістичний

8. Мотиви: самотності, розгубленості, зневіри, навіть трагізму

9. Ліричний герой. Ліричний герой постає перед читачем у всій складності свого духовного життя, мінливий і на перший погляд легковажний. Та це тільки на перший погляд... До своєї особи ліричний герой відноситься критично «...я клубок із протиріч», антитези (антоніми) підкреслюють це ставлення (день-ніч, веселий-сумний, вогонь-лід). Ліричний герой перебуває у стані перепаду настрою, депресії. Причини депресії бувають різні: умови життя, відсутність повноцінного відпочинку, емоційне вигорання, підвищена тривожність, страх, горе, відчай. Якщо проаналізувати час написання сонету і зіставити зі станом ліричного героя, то видно, що поет в цей час саме втратив люблячу дружину, залишився сам з 12 дітьми і звідси мотиви невпевненості в собі, відчай, пошук виходу. Герой звертається до Бога, молить, щоб почуття страху повернуло йому набожність і принесло душевний спокій, спасіння.

10. Художні засоби: антитези (день і ніч, веселий – сумний; кохання-зневага; вогонь – лід; гріх – каяття).

11. Ідея: Право людини сподіватися на спасіння, незважаючи на суперечливі пристрасті в її душі, її злети й падіння

12. Ознаки барокового світосприйняття: поєднання неpojєднуваного, антитези, внутрішні суперечності, несподіваний парадоксальний висновок

13. Висновок. Головна ознака філософської поезії Дж. Донна — відображення напруження почуттів і глибокої роботи розуму, спрямованого в безкінечність в очікуванні духовного одкровення. У ліриці митця поєднуються світські та релігійні мотиви. Він описує стан людини бароко, яка живе напруженим внутрішнім життям, уміє цінувати почуття, усвідомлює безмежність земного світу й водночас іде нелегким шляхом до Бога, до вічних цінностей. Однак, якби трагічні колізії не спіткали ліричного героя, він ніколи не втрачає величі духу. Поет

стверджує можливість морального прозріння й осяяння людини завдяки роботі її душі й розуму. Тому його поезія позбавлена трагічної безвиході. На думку поета С. Колріджа, Дж. Донн «здійснив духовний прорив у сферу безкінечної Вічності».

Із «Священних сонетів»

6 Останній вихід мій

Останній вихід мій - вже не змінить
Нічого в цій виставі - дрож в ногах:
Життя мого закінчується шлях,
Долаю в нім останні дюйм і мить;
Смерть-ненажера скоро зір затьмить
І моє тіло перетворить в прах;
Зарання вже я відчуваю страх,
Кидає в жар і все в мені тремтить.
Душа полине вгору в небеса,
А плоть сягне земної низини --
Мені ж до пекла йти, бо нависа
Гріхів тягар -- від них, прошу, звільни!
Прийми ж мене й прости мені вину,
Як світ покину, й тіло, й сатану.

10 О смерте, що всесильна

О смерте, що всесильна, не гордись,
Хоч і могутньою тебе всі звуть,
Бо ті, про кого думаєш, що мруть,
Вони лиш сплять і здатні підвестись.
Від сну й спочинку, що в тобі сплелись,
Таке блаженство, що до тебе йдуть
Й, хто рано, а хто пізно, всі знайдуть;
Й від мук ти звільниш кожного колись.
Служниці долі й королів, являйсь
Туди, де війни й мор врожай зберуть;
Мак або чари той же сон дадуть,
І навіть кращий -- то ж не вихваляйсь.
Проснемсь навічно, як звістить сурма,
Й не буде смерті -- вмере вона сама!

17 З тих пір, як та, яку я так любив

З тих пір, як та, яку я так любив,
Сплатила борг й так рано відійшла
Душа на небо й спокій там знайшла, --
Земне в думках небесним я змінив.
І тут знайшов те все, що загубив:
Любов мене до Бога привела;
Вже втамував ту спрагу, що була, --
Духовної лишень не вдовольнив.
Чи ж треба більш любові, якщо Ти
Зцілив за нею жаль й свою даєш?

Боюсь лиш, чи вдалось мені вплести
Її, що смертна, у Твою, без меж, --
Бо щоб з Твою не злилась вона,
Заповзялись плоть, світ і сатана.

Мету я втратив

Мету я втратив. Жити без мети,
Коли ти боягуз, – не зможеш ти.
За кожний хибний крок, за день в борні
На нас чегають муки пристрашні,
Нам доля заздрісна готує кари,
А ми не відведем її удари.
Чи нам про вітер на морях благати?
Чи ще снігів на полюси додати?
Який нещасний нині чоловік!
А ким він був у попередній вік?
Він був ніщо! Та й ми – на що ми годні?
Хіба здолать нам злигодні природні?

Розлука без туги

Отак зрослись моя й твоя душа,
Мов циркуля дві ніжки золоті:
Одна душа в дорогу вируша,
А друга знає всі її путі.
Вона звертає погляди свої
До мандрівниці, шле свою любов
І довго жде повернення її,
Щоб поєднатися із нею знов.
Така любов ніколи не мине.
Ти там стоїш, де я колись стояв,
Окреслюєш мій путь і ждеш мене,
І зустрічаєш там, де я рушав. (Пер. В. Коптілова)

Джерела

Богосвятська Л.-М.І., Ковальова Л.Л. Зарубіжна література для загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології : підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. - Львів: Світ, 2016.

Волощук Є.В., Слободянюк О. Зарубіжна література : підруч. для 8-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів. — Київ : Генеза, 2016.

Вороніна С. Ф. Луїс де Гонгора-ї-Арготе «Галерник». Втілення у вірші провідних тем барокової літератури. Символіка твору. Образ ліричного героя. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oin.in.ua/lujis-de-honhora-ji-arhote-halernyk-vtilennya-u-virshi-providnyh-tem-barokovoji-literatury-symvolika-tvoru-obraz-lirichnoho-heroya/>

Зуєнко М. О. Поетика “Священних сонетів” Джона Донна // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. – 2015. – Випуск V. – С. 322-328. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DO WNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nzbdpufn_2015_5_43.pdf

- Кадоб'янська Н. М.,** Удовиченко Л.М. Зарубіжна література: підруч. для загальноосвіт. навч. закладів. 8 клас. - Харків: СИЦІЯ, 2016.
- Ковбасенко Ю. І.** Зарубіжна література : підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Київ : Літера ЛТД, 2016.
- Куцінко О. Г.** Зарубіжна література. 8 клас. — Х. : Вид. група «Основа», 2016.
- Міляновська Н. Р.** Зарубіжна література: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. — Тернопіль: Астон, 2016.
- Ніколенко О. М.,** Зуєнко М. О., Стороха Б. В. Зарубіжна література: підруч. для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. — К.: Грамота, 2016.
- Ніколенко О. М.,** Туряниця В. Г. Зарубіжна література: підруч. для 8 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. — К.: Грамота, 2016.
- Паньківська А.,** Солошенко О. Деякі особливості поетики Джона Донна // Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. 2016. Вип. 23. С. 205–215. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/lingua/article/download/5553/5560>
- Парашич В. В.** Усі уроки зарубіжної літератури. 8 клас. II семестр. — Х. : Вид. група «Основа», 2016.
- Парашич В. В.,** Фефілова Г. Є. Зарубіжна література. 8 клас: підручник для загальноосвіт. навч. закл. — Х.: Вид. група «Основа», 2016.
- Слободенюк Л. А.** Луїс де Гонгора-і-Арготе (1561–1627). «Галерник». Утілення у вірші провідних тем барокової літератури: людина і Доля, блукання людини у Всесвіті, залежність від вищих сил, драматизм духовного життя. Символіка твору. Образ ліричного героя. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://urok-ua.com/rozrobka-uroku-zarubizhna-literatura-8-klas-halernyklus-de-honhora-i-arhote/>
- Столій І. Л.,** Полулях Н. С. Зарубіжна література. 8 клас : розробки уроків. — Х. : Вид-во «Ранок», 2016.